

Drachten, Robijnekamp
(Gemeente Smallingerland, Fr.)

Een Inventariserend
Archeologisch Veldonderzoek
Steekproefrapport 2013-05/03Z

*Drachten, Robijnekamp
(Gemeente Smallingerland, Fr.)
Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek*

Een onderzoek in opdracht van Accolade

Steekproefrapport 2013-05/03Z definitieve versie
ISSN 1871-269X

auteur: drs. J.M.G. Bongers (fysisch geograaf)
autorisatie: dr. J. Jelsma (senior archeoloog)

De Steekproef bv werkt volgens de Kwaliteitsnorm
Nederlandse Archeologie 3.2

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door de
Steekproef bv, tenzij anders vermeld.

© De Steekproef bv, Zuidhorn, 24 mei 2013

Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder
bronvermelding.

De Steekproef bv aanvaardt geen
aansprakelijkheid voor eventuele schade
voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of
het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

De Steekproef bv
Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3, 9801 TG Zuidhorn

<i>telefoon</i>	050 - 5779784
<i>fax</i>	050 - 5779786
<i>internet</i>	www.desteekproef.nl
<i>e-mail</i>	info@desteekproef.nl
<i>kvk</i>	02067214

Inhoud

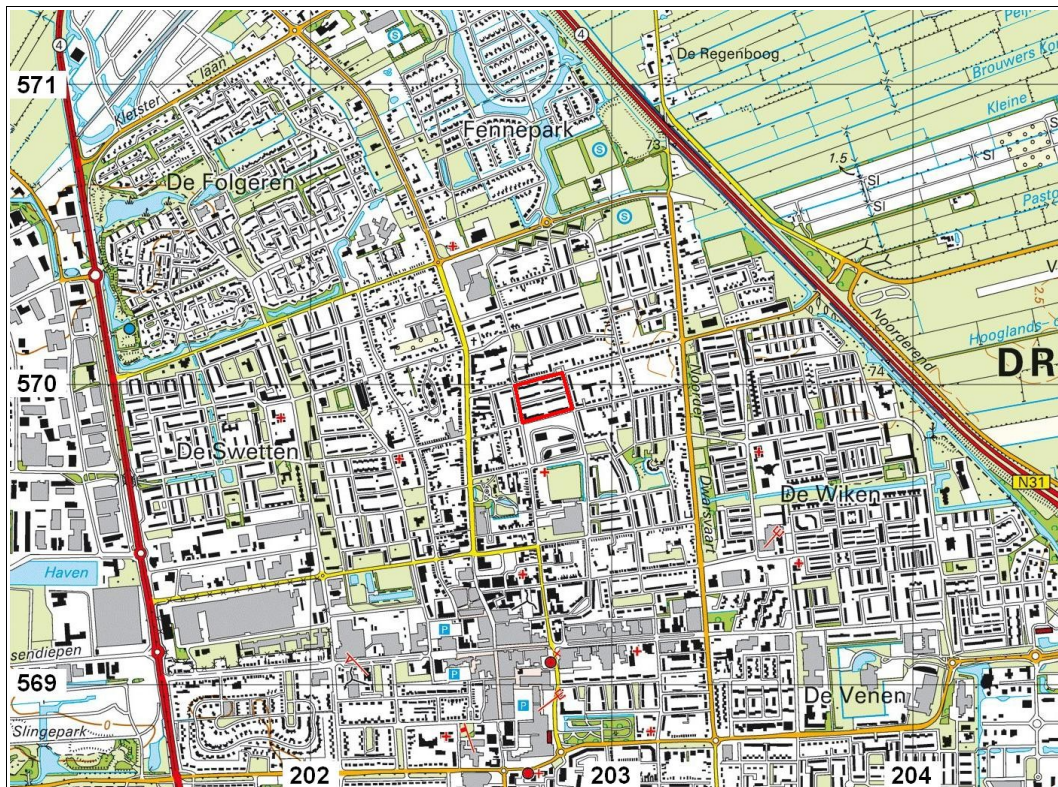
Samenvatting.....	1
Aanleiding en doel (KNA 3.2 LS01).....	2
Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.2 LS05).....	3
Samenvatting verkennend booronderzoek.....	4
Aanpak veldonderzoek (KNA 3.2 VS01).....	4
Resultaten veldonderzoek (KNA 3.2 VS02, VS03).....	5
Conclusies en advies.....	6

- Appendix:
- Archeologische periodes
 - Boorstaten
 - Laagbeschrijvingen boringen volgens Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode

Samenvatting

In verband met de geplande sloop van 92 woningen en een bedrijfspand en de nieuwbouw van 80 woningen is een inventariserend archeologisch veldonderzoek karterende fase uitgevoerd aan de Robijnekamp te Drachten, gemeente Smallingerland, provincie Fryslân. Voor de sloop en nieuwbouw zijn bodemingrepen nodig die eventueel aanwezige archeologische waarden kunnen aantasten. Het doel van het onderzoek is om nader vast te stellen wat de kans is op de aanwezigheid van archeologische waarden.

Eerder zijn een bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek uitgevoerd. Het karterend booronderzoek beperkt zich tot achtertuinen en naast huizenblokken in de zuidoostelijke helft van het plangebied. Het onderzoek bestaat uit acht megaboringen die als doel hebben om indicatoren op te sporen.

Figuur 1: Drachten op een uitsnede van de topografische kaart 1:25.000. Plangebied Robijnekamp is rood omlijnd.

Het karterend onderzoek bevestigt dat de gaafheid van de bodem redelijk is in achtertuinen en naast huizenblokken. Dat betekent dat als een archeologische vindplaats aanwezig is, de diepere delen van grondsporen bewaard gebleven kunnen zijn. Echter in het plangebied zijn geen indicatoren gevonden zoals

bewerkt vuursteen of houtskool, noch tijdens de verkennende fase noch tijdens de karterende fase. Aanwijzingen voor de aanwezigheid van resten uit de steentijd zijn er daardoor niet. Het advies luidt om geen nader archeologisch onderzoek te ondernemen.

Aanleiding en doel (KNA 3.2 LS01)

In opdracht van Accolade, vertegenwoordigd door de heer E. Feenstra, is een inventariserend archeologisch veldonderzoek, karterende fase uitgevoerd aan de Robijnekamp te Drachten, gemeente Smallingerland, provincie Fryslân (zie Figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is de geplande sloop van 92 woningen en een bedrijfspand en de nieuwbouw van 80 woningen. In een eerdere fase zijn een archeologisch bureauonderzoek en een booronderzoek verkennende fase uitgevoerd in het gebied¹. Op basis van dit onderzoek heeft de provincie Fryslân geadviseerd om het boorgrid in de zone met een intacte podzolbodem te verdichten met megaboringen. Het doel van de megaboringen is nader te zoeken naar indicatoren zoals houtskool en vuursteen om een betere inschatting te kunnen maken van de kans op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats.

Figuur 2: Foto achtertuin Geelgorsstraat 51. Vooraan in het gras is boring 19 gedaan.

¹ Steekproefrapport 2013-04/03. Drachten, Robijnekamp (Gemeente Smallingerland, Fr.). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek. J.M.G. Bongers & J. Jelsma. Zuidhorn, 16 april 2013.

Tabel 1: Drachten, Robijnekamp: administratieve gegevens

provincie:	Fryslân
gemeente:	Smallingerland
plaats:	Drachten
toponiem:	Robijnekamp
bevoegd gezag:	gemeente Drachten geadviseerd door Provincie Fryslân
opdrachtgever:	Accolade
oppervlakte:	2,0 hectare
hoogte:	2 meter + NAP
grenscoördinaten:	noord: 202,836 / 570,037 west: 202,678 / 569,998 oost: 202,866 / 569,918 zuid: 202,703 / 569,875
kaartblad:	11E
onderzoeksmeldingsnr:	56895
uitvoeringsperiode:	21 mei 2013
onderzoeksdiepte:	120 centimeter
fase onderzoek:	veldonderzoek karterende fase
status rapport:	definitief
beheer documentatie:	De Steekproef bv, E-depot RCE, Provincie Fryslân, Noordelijk Archeologisch Depot te Nuis, Koninklijke Bibliotheek en DANS

Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.2 LS05)

Onderdeel van het voorgaande onderzoek (Steekproefrapport 2013-04/03Z) was een bureauonderzoek. Hieruit is een verwachtingsmodel gekomen dat als volgt luidt:

'Plangebied Robijnekamp ligt op een glaciële rug. Omstreeks het einde van het neolithicum verdrong deze in een uitgestrekt veenmoeras. De dichtstbij geregistreerde vondst is een vuurstenen kling op 350 meter noordoostelijk van het terrein. Het is een aanwijzing voor menselijke aanwezigheid tijdens de steentijd.

Mogelijk hebben tijdens de steentijd ook mensen verbleven binnen het plangebied. Met name eventuele zandkoppes zullen geschikt geweest zijn als vestigingsplek. Tijdens het veldonderzoek kunnen hiervan houtskool en bewerkt vuursteen gevonden worden. Archeologische resten kunnen zijn aangetast door onder andere de aanleg van sloten, het ploegen van akkers en door woningbouw.'

Samenvatting verkennend booronderzoek

Het verkennend booronderzoek is uitgevoerd op 11 april 2013. Er zijn 14 boringen verricht waarmee de opbouw en gaafheid van de bodem zijn vastgesteld. In de noordwestelijke hoek van het plangebied is een dobbe aangetroffen die waarschijnlijk een pingoruïne is. In de zuidoostelijke helft ligt een dekzandrug die van nature het hoogste deel van het plangebied vormde. De dekzandrug heeft tijdens de steentijd langdurig droge condities gekend. De bodem is redelijk bewaard gebleven in achtertuinen en naast huizenblokken. Daardoor kunnen eventueel aanwezige archeologische grondsporen uit de steentijd daar nog in redelijke staat verkeren.

Aanpak veldonderzoek (KNA 3.2 VS01)

Het aanvullende booronderzoek is uitgevoerd op 21 mei 2013. Er zijn acht karterende boringen gedaan in de zuidoostelijke helft van het plangebied. De boringen liggen in achtertuinen, naast huizenblokken en aan steegjes. Aan de voorkant van de huizen waren geen boringen mogelijk in verband met leidingen (zie Steekproefrapport 2013-04/03Z). De gemiddelde boordichtheid in de zuidoostelijke helft bedraagt na de verkennende en karterende fases vijftien boringen per hectare.

De boringen zijn gedaan met een edelmanboor van twaalf centimeter doorsnede. De opgeboorde monsters zijn onderzocht door ze laagsgewijs af te snijden in de boorkop. Daarnaast is al het opgeboorde zand nat gezeefd op een zeef met mazen van vier millimeter. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode. De resultaten van de boringen staan in de Appendix in de vorm van boorstaten en laagbeschrijvingen. Van de boringen zijn de RD-coördinaten bepaald met behulp van GPS. De hoogtes van de boringen zijn bepaald met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). Er was geen veldkartering mogelijk in verband met de aanwezigheid van bestrating, gras, struiken en dergelijke (zie Figuur 2).

Figuur 3: Drachten, Robijnekamp: boorpuntenkaart. Het plangebied is geel omlijnd. De genummerde 22 punten zijn de lokaties van de boringen. Boringen 1 tot en met 14 zijn uitgevoerd tijdens de verkennende fase, boringen 15 tot en met 22 tijdens de huidige karterende fase. De onderbroken witte lijnen zijn hoogtelijnen ten opzichte van NAP. De betekenis van de kleuren: rood = podzolbodem waarvan EB-horizont nog aanwezig, geel = podzolbodem verstoord tot in B/BC-horizont, groen = podzolbodem verstoord tot in C-horizont, lichtblauw = wel bodemvorming maar geen podzol, donkerblauw = geen bodemvorming.

Resultaten veldonderzoek (KNA 3.2 VS02, VS03)

In Steekproefrapport 2013-04/03Z worden de sedimentologische opbouw van de grond en de bodem in het gebied beschreven. De acht aanvullende boringen hebben geen afwijkingen opgeleverd van deze beschrijving. Alleen is de hoogtelijn top pleistoceen +1,5 meter ter plaatse van boringen 17 en 18 aangepast (zie Figuur 3). Hier ligt een laagte waarin het zand net niet voldoende (lang) droog geweest is voor vorming van een podzolbodem. Bij de overige zes karterende boringen is wel een podzolbodem aanwezig geweest. Bij vijf van deze zes zijn bodemrestanten bewaard gebleven. Daarmee blijft

staan dat de gaafheid van de bodem in het plangebied algemeen redelijk is ter plaatse van achtertuinen en naast huizenblokken.

Het zeefresidu bestond algemeen uit enig grind, fragmenten baksteen en cement en stukken modern glas. De enige vondsten die dateren van voor de tegenwoordige wijk (daterend uit de jaren '50 van de 20^e eeuw) zijn twee fragmenten van een kleipijp die gezien hun geringe dikte lijken te dateren van omstreeks de 19^e eeuw en een scherf witbakkend, groen geglaazuurd aardewerk uit dezelfde tijd. De boringen hebben geen aanwijzingen opgeleverd voor menselijke aanwezigheid tijdens de steentijd. Er is geen houtskool of bewerkt vuursteen opgeboord.

Conclusies en advies

belangrijkste resultaten

De bodem is in de zuidoostelijke helft redelijk bewaard gebleven in achtertuinen en naast huizenblokken. De karterende boringen hebben net als de verkennende boringen geen archeologische indicatoren opgeleverd zoals bewerkt vuursteen of houtskool.

archeologisch verwachtingsmodel

Het archeologisch verwachtingsmodel dat op basis van het bureauonderzoek is gemaakt kan worden aangepast. Door de redelijk gave bodem kunnen diepere delen van archeologische grondsporen uit de steentijd nog aanwezig zijn. Echter aangezien geen indicatoren gevonden zijn, kan de archeologische verwachting naar beneden toe worden bijgesteld.

advies

Aangezien geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen, adviseren wij om geen nader archeologisch onderzoek uit te laten voeren. Als bij toekomstig graafwerk onverhoopt toch archeologische grondsporen worden aangetroffen en/of vondsten worden gedaan, dan dient hiervan direct melding te worden gemaakt conform de Monumentenwet 1988, artikel 53. Wij adviseren dit te doen bij de gemeente Smallingerland en bij de provinciaal archeoloog de heer dr. G. de Langen 058-2925487.

Appendix

Drachten, Robijnekamp

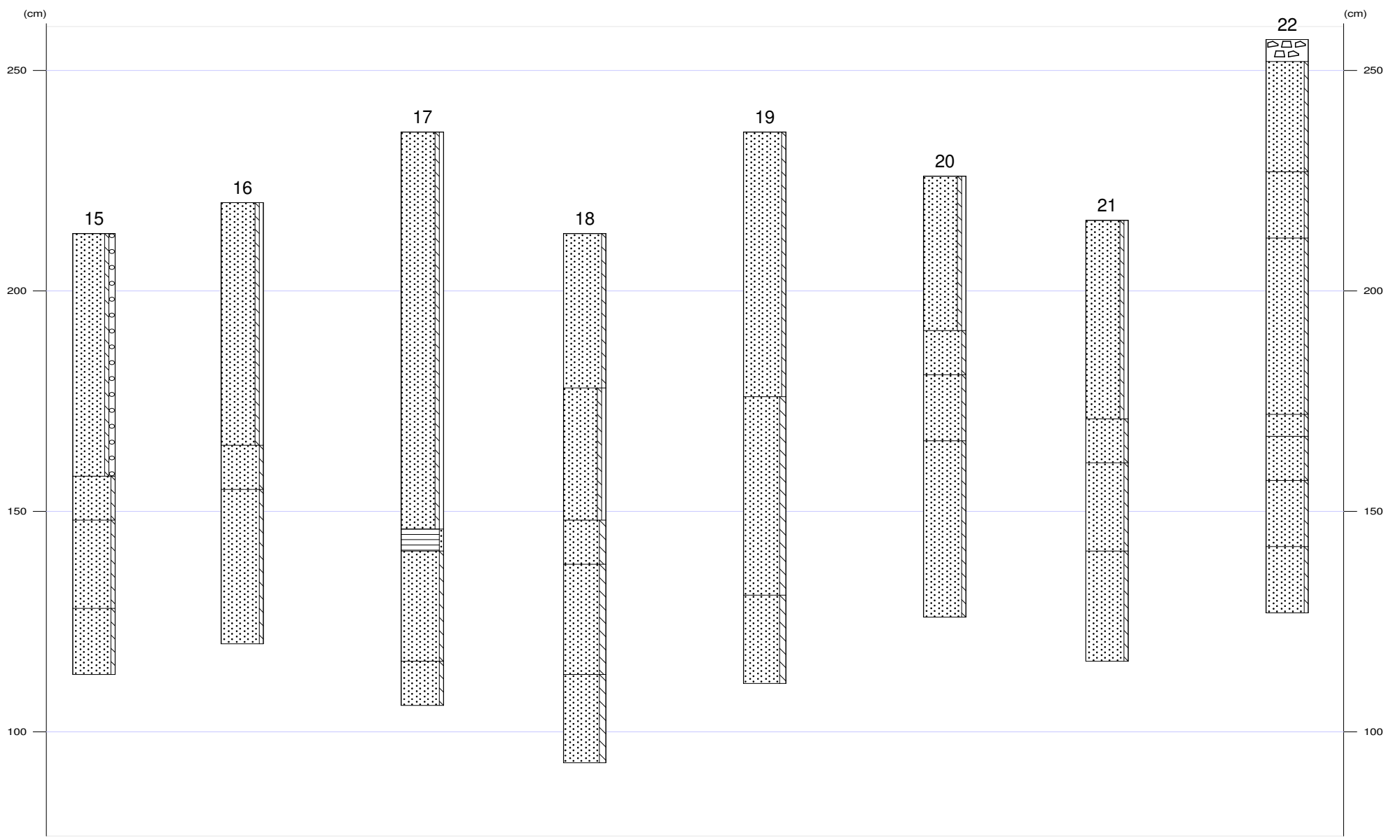
- Archeologische periodes
- Boorstaten
- Laagbeschrijvingen boringen volgens
Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode

Archeologische periodes

paleolithicum:		ijzertijd:	
paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP	ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP	ijzertijd midden:	500 - 250 vC
paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC	ijzertijd laat:	250 - 12 vC
paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP	romeinse tijd:	
paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC	romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
mesolithicum:		romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC	romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC	romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC	romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
neolithicum:		romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC	romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC	romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC	romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC	middeleeuwen:	
neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC	middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC	middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC	middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
bronstijd:		middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
bronstijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC	middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
bronstijd midden:	1.800 - 1.100 vC	middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
bronstijd midden A:	1.800 - 1.500 vC	nieuwe tijd:	
bronstijd midden B:	1.500 - 1.100 vC	nieuwe tijd A:	1.500 - 1.650 nC
bronstijd laat:	1.100 - 800 vC	nieuwe tijd B:	1.650 - 1.850 nC
		nieuwe tijd C:	1.850 – heden

Appendix Drachten, Robijnekamp: Boorstaten

X-coördinaat (m) : 202741
Y-coördinaat (m) : 569909
Maaiveld (cm) : 213

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 55	zand zwak siltig, matig grindig, 10yr2/2, vergraven, Opm.: Brokken grijs zand
55 - 65	zand zwak siltig, 7,5yr3/3, BC-horizont
65 - 85	zand zwak siltig, 1-yr4/4, BC-horizont
85 - 100	zand zwak siltig, 2,5y5/4, Zand: matig fijn, C-horizont, dekszand

X-coördinaat (m) : 202747
Y-coördinaat (m) : 569898
Maaiveld (cm) : 220

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 55	zand zwak siltig, zwak grindig, 10yr2/2, bouwvoor
55 - 65	zand zwak siltig, 7,5yr2/3, B-horizont
65 - 100	zand zwak siltig, 10yr4/6, BC-horizont

X-coördinaat (m) : 202775
Y-coördinaat (m) : 569935
Maaiveld (cm) : 236

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 90	zand zwak siltig, zwak grindig, 10yr2/2, bouwvoor
90 - 95	veen zwak zandig, 10yr1,7/1, Veen: sterk amorf, brokkelig
95 - 120	zand zwak siltig, 7,5yr1,7/1, EB-horizont
120 - 130	zand zwak siltig, 7,5yr2/3, BC-horizont

X-coördinaat (m) : 202784
Y-coördinaat (m) : 569909
Maaiveld (cm) : 213

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 35	zand zwak siltig, 2,5y5/3, Opm.: Bestratingszand
35 - 65	zand zwak siltig, zwak grindig, 10yr2/2, bouwvoor
65 - 75	zand matig siltig, 7,5yr2/1, B-horizont
75 - 100	zand matig siltig, 7,5yr2/2, BC-horizont
100 - 120	zand matig siltig, 10yr5/6, C-horizont

X-coördinaat (m) : 202797
Y-coördinaat (m) : 569917
Maaiveld (cm) : 236

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 60	zand zwak siltig, mix, vergraven, Opm.: Veel cementbrokken
60 - 105	zand matig siltig, 10yr2/2, bouwvoor
105 - 125	zand matig siltig, 10yr5/6, C-horizont

X-coördinaat (m) : 202833
Y-coördinaat (m) : 569937
Maaiveld (cm) : 226

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 35	zand zwak siltig, zwak grindig, 10yr3/2, Schelpen: spoor schelpmateriaal, bouwvoor, Opm.: Brokken bestratingszand
35 - 45	zand zwak siltig, 7,5yr3/3, B-horizont
45 - 60	zand zwak siltig, 7,5yr4/4, BC-horizont
60 - 100	zand zwak siltig, 10yr6/4, C-horizont

X-coördinaat (m) : 202820
Y-coördinaat (m) : 570000
Maaiveld (cm) : 216

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 45	zand zwak siltig, zwak grindig, mix, vergraven
45 - 55	zand zwak siltig, 7,5yr1,8/1, B-horizont
55 - 75	zand zwak siltig, 7,5yr3/3, BC-horizont
75 - 100	zand zwak siltig, 10yr5/6, Zand: matig fijn, C-horizont, dekszand

X-coördinaat (m) : 202836
Y-coördinaat (m) : 570019
Maaiveld (cm) : 257

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 5	stenen
5 - 30	zand zwak siltig, Opm.: Bestratingszand
30 - 45	zand zwak siltig, 10yr4/4, opgebrachte grond
45 - 85	zand zwak siltig, 10yr2/2, bouwvoor
85 - 90	zand zwak siltig, 7,5yr3/1, EB-horizont
90 - 100	zand zwak siltig, 7,5yr2/1, B-horizont
100 - 115	zand zwak siltig, 7,5yr3/3, BC-horizont
115 - 130	zand zwak siltig, 10yr5/6, C-horizont